

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов!

30-шо (3626) №,
2023 ий 28 июль,
кугарня.

Имде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

ТЕНГЫЗ ИЛЫШЫМ

«ПАЛЛАДЕ»

ПАЛДАРА

30 июль –
Военно-морской флотын
кечыже.

Фото-влакым интернет гыч налме.

M

Ынгай –
попутный.

Кугу вуд деч тораште илена гынат, Козьмодемьянск олесе «Палладе» парус клубышто рвезе-удыр-влакым тенгыз пашалан туныктат. Тыгайже Марий Элыште икте гына. Тушто икымше занятий 2011 ий 18 ноябрьште эртаралтын. Клубым А.В.Желудкин вуйлата. Ты жапыште ятыр юнго, келге шинчымашым налын, илыш корныжым тенгыз флот дене кылден.

Кызыт «Палладе» клубын

юнгыжо-влак «Детская флотилия Марий Эл» ден «Маленькие капитаны Марий Эл» проектлашт почеш пашам ыштат. Нине проектшамыч Президентын грантше-влак фондын полшымыж дене илышыш шынгаралтыт. Икымше проект почеш «Умка» пу парусникым чоненыт да вуд умбаке луктыныт. «Изи капитан-влак» кенеж каникул жапыште «Святой Косма» тунемме парусникышт дене тенгыз

походыш лектыт (снимкылаште). Чылаже кум тужем километрым эртат. Кызытеш Ярославль, Рыбинск, Кострома, Муром, Нижний Новгород, Павлово олашты лийыныт. Лишыл жапыште эше вес походыш тарванат. Вуйлатыше ден самырык моряк-влакын ыштышаш пашашт, шонымашышт ятыр. Нунылан шып тенгызым да ынгай мардежым тыланена.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Тур дене каят

«Артек» тўнъямбал йоча рўдериште «Большая перемена» всероссийский конкурсын IV сезонжын финалже ли-йын. Конкурсыш Россиян тўрлө регионжо гыч 700 ўдыр-рвезе ушнен, моло эл гыч – 200. Россия гыч 5-7-ше класслаште тунемше 300 йоча сенгышыш лектын. Нунын коклаште – Йошкар-Оласе Бауман лицей гыч Ясна Поцелуева ден Йошкар-Оласе 21-ше номеран Семёновка школ гыч Елизаве-

та Москва (снимкылаште). Нунылан «Путешествие мечты» туры м кучыктеныт. Ўдыр-влакым Санкт-Петербург гыч Владивосток марте поезд дене нангаят. Йошкар-Оласе 29-ше номеран школ гыч Михаил Исмаков ден Йошкар-Оласе Т.И.Александрова лүмеш 11-ше номеран лицей гыч Вера Кузнецова призёр лийыныт.

Х.АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.
Фото-влакым интернет гыч налме.

Историйым шергалына

1 август – Икымше тўнъямбал сарыште вуйым пыштыше россияйсе сарзевлакым шарныме кече. 1914 ий ты кечын Германияй Россияй вацтареш сарым тўнжалын.

1572 ий 2 августышто князь-влак Михаил Воротинский ден Дмитрий Хворостинын вуйлатыме руш войска Молоди села воктене кресталлаште татар-шамычым кырен шалатен.

Марий ўдырлан – марий слёт

Мыланем Марий самырык тукум слётгышто лияш пиал шыргыжалын. Икымше кечын Кужэнер посёлко мучко экскурсийым эртареныт. Умбакеже корнына Руш Шой селашке шуйнен. Тушто ныл кече эр гыч йўд марте паша шолын. Ме тўрлө лекцийым колыштынна, студийлаш коштынна. Мый театр студийым ойыренам. Шке возымо почеламутеым сылнын лудынам. Психологын лекцийже чонешем келге кышам коден. Мастер-класслаште кидшолым, шўйсакышым, йошкарушмен гыч пўкшым ышташ тунемынна. Шочмо вер, марий йўла нерген шуко пален налынна, калык ончылно шкем чын кучаш тунемынна. Слёт шуко йолташым муаш полшен да марий улмо дене кугешнаш таратен. Вес ийынат тушко каяш шонем.

Фотом слёттын архивше гыч налме.

Настя МИХАЙЛОВА.
Волжский, Кугу Корамас.

Снимкыште: Настя – Свердловск кундем гыч А.Иванова ден Д.Михайлова дене пырля.

Россияйсе увер

6-17 ияш ўдыр-рвезе, вожатый, тункытышо-влакым «Каникулы со Сферумом» всероссийский конкурсыш ушнаш ўжыт. Йоча-шамычлан медиапроектным шонен лукман. Кугурак-влаклан мероприятийын сценарийжым возыман. Тўрыс увер – **prof-sferum.ru** сайтыште.

Йоча да самырык-влакын «Движение Первых» россияйсе толкынышт **12-17 ияш ўдыр-рвезе-шамычлан «10 шагов к Турслёту»** всероссийский конкурсым эртарат. **15 август марте 8-16 йочан** командым чумырыман. Йодмашым **будьдвижении.рф** сайтыш колтыман.

Москосо Сенгымаш тоштер «Цвета Российского Флага» онлайн-флешмобым эртарат. Тўрлө арверым кучылытын, элнан тистыжым композицийште моторын ончыктыман да фотом ыштыман.

Марий Элысе увер

С.Г.Чавайн лүмеш Национальный книгагудо «Сделай добро – подари книгу!» поро кумылым ончыктымо акцийым увертарен. 2020 ий деч вара савыкталтше книга-влакым Россияйн у субъектлашкыже колтат.

Марий Элыште «Безопасность детства» акций эртаралтеш. Ийготыш шудымо йоча-влак тўрлө энтекекыш ынышт логал манын, интерактивный картым ыштыме. Тудым Республикыште йочан праваже шотышто уполномоченныйын сайтыштыже муаш лиеш.

1 августышто **13 шагатлан Марий Купто** тўвыра пёрт марий йылме, йўла дене кылдалтше конкурсым эртарат.

Тагасыманште **7-17 ияш ўдыр-рвезе-влак** мастарлыкштым терген кертыт. Почеламутым лудман, мурым мурман, сценкым ончыктыман.

Тўн приз – электрочайник – Советский район Шуарсола ял гыч Т.Ефимовалан логалын. Саламлена!

Шуарсолаште чай эн тутло

«Ямде лий» газетым кажне кугарнян шўм вургыж вучышо да куанен лудшо-влак, 2023 ийын кокымшо пелийжылан газетлан возалтме тургым мучашке лишемын. Республикысе паверам эн ончыч пален налаш, шке возымо пашадам я йолташдан заметкыжым газет лаштыкыште писынрак ужаш маным, түрлө йон дене подпискым ышташ вашкенда. Тўн я вес пөлекым сенген налаш шонен, квитанцийжым редакцийышке колтенда. Тендан коклаште лотерей модышым эртаренна. Пиалан еншамычлан пайдале түрлө пөлекым ямдыленна.

Гуашь – Е.Григорьева (Морко посёлко). **Лейке** – Т.Тойшева (Шернур, Купсола). **Смартфонлан подставка** – Л.Сергеева (Морко, Изи Кушна). **«Пырыс» светильник** – З.Небогатикова (У Торъял, Токтарсола). **Карандаш ден ручкалан под-**

ставка – У.Семёнова (Морко посёлко). **Фруктовнице** – Р.Иркина (Башкортостан, Шаран, Уял). **Миске набор** – Д.Сошина (Морко, Купсола). Электрон подпискым ыштыше-влак коклаштат эн пиаланым ойыренна. Тиде Д.Лопатин. Тудо эше ик ида-

лык **электрон газетым** яра лудын кертеш.

Пөлекым 29 сентябрь марте налын шуктыман.

Лотерейын учредительже – «Ший памаш» сылнымут фондм вуйлатыше, серызе В.В.Краснов. Тудлан кугу таум ойлена.

Куд эн сай туныктышо

2023 ийысе конкурсым иктешлыме почеш, Марий Элыште куд эн уста туныктышылан премийым кучыктат. Волжск олесе 4-ше номеран школышто географийым туныктышо Т.А.Жидко, 3-шо номеран Советский школышто марий кугыжаныш йылмым да ИКН-ым туныктышо Р.А.Богомолова, Йошкар-Оласе Т.И.Александрова лүмеш 11-ше номеран лицейыште историйым да обществознанийым туныктышо А.И.Чернозем, Йошкар-Оласе Бауман лицейыште англичан йылмым туныктышо И.А.Еропова, Козьмодемьянск олесе «Дарование» школ-интернатыште руш йылмым да литературым туныктышо С.А.Мучкина, Медведево район Краснооктябрьский школышто тўналгыш класслам туныктышо Е.Н.Романова сенышыш лектыныт.

Педагог ден наставник-влакым, туныктымо төнежлам «Патриот – 2023» национальный премий дене палемдаш тўналыт. Тидлан гражданско-патриотический воспитаний аланыште проект пашам шуктыман. Латкок тагас гыч

визыгышкыже ушнаш йон уло. Йодмашым 13 август марте пуыман. Сенгыше-влакым 9 декабрьыште Москваште саламлаш тўналыт. Тўрыс уверым премияпатриот.рф сайтыште ончаш лиш.

Увер

Пермь олашке

Мый Пермь олашке унала каяш эре шоненам. Тений шонымашем шукталтын. Ола мемнам пеш шокшын вашлийын. Кажне кечын кушто гына лийын огынал?! Эн ондак Ленин урем дене ошкылынна. Тушто кажне кечын гаяк мероприятий-влак эртаралтыт. Онгай памятник, полат-шамыч воктене войзалтынна. Чолман энгер серыште каненна. Сулий энгерымат ужынна. Тоштерыште эн чот келшен. Тушто динозавр-шамычын лулегыштым, мамонтым, түрлө күм онченна. Шарналтемат, шинча ончылым чылт кинола коеш.

Алина СУББОТИНА.

2-шо номеран Морко школ.

Икоян еш сенымашке шуэш

Йоча да самырык-влаклан В.Колумб лүмеш книгадо «Еш зонтик йымалне» квест-модышым дистанционно эртарен. Вич еш тагасен. Нунын коклаште меат лийынна. Вич заданийыште шкем тергенна. Түрлө түс нерген ушештарыше сылнымутан произведенийлам шергалынна. Э.Успенскийын «Меховой интернат» йомакшым лудын, мут-шамычын мом ончыктымыштым умылтаренна. Тенгыз дене кылдалтше фамилий-влакым шоненна. Незнайкаым асфальтыште сүретлаш да Джанни Родарин йомаклаг гыч герой-влак дене еш фотосүретым ышташ кўлын. Мемнан пашанам кўкшын акленят. Ешнам диплом да пөлек дене палемденят (снимкыште).

Полина АЛЕКСЕЕВА.

Морко, Коркатово.

Фотом еш архив. Гыч-Нарме.

Увер

Марий Элысе олимпийский резерв спорт школын спортсменкыже Анастасия Богатова конкур дене Юл кундем федерал округын чемпионатыштыже да первенствыштыже Арабика имныж дене кум медальым (шөртнө, ший да той) сеген налын. Тагасымаш Саратов кундемшыште эртаралтын. Латик регион гыч 150 ег вий-куатшым терген.

Озан олаште биатлон дене Татарстан Республикын кенезымсе первенствыже эртаралтын. Марий Эл, Татарстан, Чуваш республикла да Ульяновск кундем гыч 90 самырык спортсмен тагасен. Марий Эл гыч «Виктория» спортшколын биатлонисткыже Анна Александрова кок шөртнө медальым сеген налын, а Полина Ильина – ик ший ден ик той медальым.

Чылам сенгышым

С.Г.Чавайн лүмеш сылнымут да этнографий комплексште экскурсий дене лиймеке, «Йыдалым пörдыктен» марий калык модыш дене модаш тунемна. Нимо нелыже уке. Лач писе да таза лийман: күшкө төршталтен кертман. Көн йолешыже йыдал тўкна, тудо модыш гыч коранеш. Икымше модмаште Костя сенгышыш лекте. «Ой, могай тўткө да чолга», – шоналтышым. Кокымшо гана модмаште мый писе лийым. Ура, чылам сенгышым!

Александра ВАСИЛЬЕВА.
Морко, Коркатово.

Ачам гай спортсмен лиям

Волжский районьшто Куржталмаш дене тагасымаш-влак чўчкыдын эртаралтыт. Ёлып Азыял воктене эртаралтше курыкысо куржталмашке еш дене шукын ушненыт. Нунын коклаште ача ден эрге Александр Михайлович ден Игнат Алкановыт (снимкыште) лийныт.

– Мый Озан оласе 91-ше номеран школышто тунемам. Тыгай тагасымашке ачай икымше гана конден. Тудак куржталмаш кумьлажда. Шке виемым тергенам. Ачай – мьланем пример. Школышто гандбол командышке коштам, тренировка чўчкыдын лиеш. Футболла модаш йорател, – оила Игнат.

Каникул жапыште Игнат ачажын шочмо кундемшытыже, Сотнурьшто, кана. Яндар южышто йолташ-влак дене

пырля мече дене модаш, капкылым пентгыдемдаш – тиде пеш сай йон. Ачан спортым йоратымашыже эргыжлан куснен гын, моткоч сай!

Н.ТОКТАРОВА.
Авторын фотожо.

Тошкыморва

«Тошкыморва мо тыгай?» – йодым икана ачам деч. Тудыжо изишак шоналтышат, йодышемлан йодыш дене вашештыш: «А тый эн чот мом ышташ йоратет?» «Велосипед дене кудалышташ!» – иканаште кычкыралым. Ачам нимом ыш вашеште, шыргыжале гына. А мый умылышым: велосипед марла тыге йонга. Чынжымак, тошкыморва дене кечыгут кудалыштын кертам. Йолташем-влак öрыт. «Тынар чытышет кушеч?» – йодыт. Спортын тыгай видше дене ялыште тренировкым эрташ лиеш ыле гын, мый тыманмеш көнем ыле.

Ксения БОГОЛЮБОВА.

Морко, Коркатово.

Айста модына

✓ Йоча-влак, кок тўшкалан шелалтын, радамыш шогалыт. Вўдышын шўш-калтымыж деч вара икымше йоча ончыко төршта. Ты вер гыч вес йоча умбаке төршта. Чылан төрштымек, вўдышö командын эртыме кужытшым виса.

✓ Модшо-влак ончылно 3 метр тораште шўдыш (обруч) кия. Йоча-шамыч ошма дене темше изи мече-влакым черет дене тушко кышкат. Кө шўдыш көргыш шукырак логалта – тудо сега.

Могай формын мужыржо уке!

Вүрзым олаште – кок шўдыр

Виче кундемыште руш, татар, одо, чуваш, армян да моло калык келшен илат. Нунын коклаште – шочмо тўвырам йоратыше, йўлам жаплыше, пашаче марий калык. Кугурак ийготан-влак шинчымашыштым самырык тукумлан пӧлеклат. Виче кундем Вүрзым ола гыч А.В.Курочкина (снимкыште – уныкаж-влак дене пырля) «Уржум-мари» верысе национально-культурный автономийым вуйлата. Ангелина ден Регина Курочкинамыт ковашт гаяк марий шўлышан улыт.

Ангелина Вүрзым оласе 2-шо номеран школышто 4-ше классым тунем пытарен. Мураш да кушташ йората, кид-пашалан кумылан. Коважлан сӧрастарыме марий ўзгарым ышташ полша. Регина 3-шо номеран школышто 2-шо классым тунем пытарен. Музыкальный школышто фортепиано дене шоктымо мастарлыкшым виянда. «Шансонята» йоча вокал студийыш коштеш.

– Уныкам-влакын шочмекыштак, малтыме марий мурым мураш тўналынам. Южгунам мурым чўктенем. Кугурак лиймекышт, ўдыр-влакын куанен кольыштымы-

Фотом еш архив гыч.

Точ тӧрзатым,
мїндыр тос!

тым жапыштыже шекланен шуктен, сценышке лекташ ямдылаш тўналынам. Такмакым йонгалтараш нунылан поснак келша. Тыгак «Мамонтёнокын мурыжо», «Кан-де вагон», «Чоя шошо» муrowлак эн йоратыме улыт, – ойла Алевтина Владимировна. Ангелина ден Регина Курочкинамыт марий мурышт дене ятыр конкурсышто, фестивальыште сенгышыш лектыныт. Пайрем-влакымат чўчкыдын сӧрастарат. Ончыкыжымат тыгаяк марий шўлышан лияш тыланем.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

М

Шинча каш – шинчапун.
Кумбагыш – кечшудо.

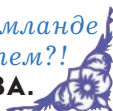
Мутерым филологий шанче кандидат А.А.ИЛИЕВА ямдылаш полшен.

Тиде тыныс

шошо мланде

Мыйын огыл мо элем?!

В.ИЗИЛЯНОВА.

Шочмо кундем

Шочмо вер! Могай шерге мут! Шочмо кундемемым чот йоратем. Мемнан поянлыкна – чодыра. Тушто пўнчӧ, кож, тумо кушкыт. Емыж-саскаже могай гына уке?! Мӧр умшаш шула. Снегыже чылт тарай гай. А понгыжо! Ойлен от пытаре. Чодыра тўрлӧ ир янлыклан поян. Тудо сылнылыкше дене веле огыл ойыртемайтеш. Пушенге-влакым пулан, сурт-оралтым чонаш, кагазым ямдылаш кучылтына. Кажне ен шочмо вержым, ялжым мокта. Кеч коремыште вўдшат пулвуй дагыт веле. Тушто ны пуш дене ийын кошташ, ны колым кучаш. Туге гынат, шочмо вер эре шўмыштӧ лиеш. Тушто эн лишыл ен-влак илат.

Анастасия ИСАЕВА.

Татарстан, Агрыз, Кадрек.

«Марий улмем дене кугешнем»

Тыге ойла Татарстан Республик Арск район Шорамучаш школышто тунемше Эмиль Антипов (снимкыште). Тудо шочмо кундемын, марий калыкын эртыме корныжым шергалаш йората. Эртыкым шымлен, шинчымашыжым пойдара. «Марий школын историйже» шымлыме пашаже историйым, марий калык нерген палымыжым раш почын пуа. Ты пашам тудо Туныктышын да наставникын идалыкыштлан пӧлеклен.

– Мый марий улам. Тидын дене кугешнем. Шочмо йылмын моторлыкшым ешыште

шижын кушкынам. Школыш кайымеке, марий сылнымутым йоратен шынденем, – ойла Эмиль.

Школын историйжым шымлыме деч ончыч рвезе шочмо верже нерген поян материалым поген. Шорамучаш ялыште марий ден татар-влак икте-весьлан полшен, келшен илат. Татар-шамычын илыме вельым Шорамучаш, марий-влак могырым Шишор (ший ер) маныт. Школым почмаште Ведаска Алексеевын надырже кугу лийын. Тудо шке мландыжын ик ужашыжым школым чонаш пуэн. 1927 ийыште школышто 25 йоча тунемын. Икымше туныктышо-влак Морко район Унчо гыч О.Т.Тамнеев, Балтач район Улисъял гыч В.Н.Афанасьев да моло лийыныт. Эмиль шочмо школжо дене кугешна да тудын чапшым кўшнӧ куча.

Е.ИВАНОВА.

Авторын фотожо.

Кодшо курымышто ик ялын ик суртыштыжо Йыван лўман эрге шочын. Ешыште тудо шкет икшывелийын. Сандене ача-ава эргым пеш йоратен онченыт.

Жап эртен. Йыван кушкын. Шым ийышкат тошкалын, но ушыж дене вес йоча-влак деч ойыртемалтын. Сандене ялыште Йыванлан «окмак» лўмедышым туш-калтеныт. Тидлан еш ойгырен, ача-ава коклан шинчавўдымат луктыныт.

Икана Йыван ача-аваж деч гармоньым налын пуаш йодын. Ик падыраш эргылан кузе тореш лият?! Ача-ава семўзгарым налаш кутырен келшеныт, эргын кумылжым коден огытыл.

Йыван гармоньлан нимучашдымын куанен, шем мончашке каен, шке семынже шокташ тунемын. Тудо ача-авам гармонь сем почеш кажне кечын куштыктен. Нунат эргын кумылжым коден огытыл, эре куштеныт, каласен мурым муреныт.

Ик кечын Йыван ачаж деч йодын:

– Ачай, а гармоньым эше кушто шокташ лиеш?

– Калык кушко погына, тушто шоктыман, эргым, – пелештен ачаже.

Йыван кидышкыже гармоньым налынат, урем дене ошкеден. Тораште огыл

погынен шогалше калыкым ужын. Кō ведра дене куржын, кō пагорым, кольмым кидеш кучен. Ик суртым тул авалтен. Калык пожарым йорташ толашен. Йыван шке гармоньжым налынат, лупшен веле – тўрлō семым шоктен. Тидлан ял калык сырен, вурсен-вурсен, Йываным поктен колтен.

Йыван, мōнгыжō толынат, ойгыж нерген ачажлан каласкален. Тудыжо эргыжлан туныктен ойлен:

– Йыван, тыгай годым калык дене пырля тул ваштареш кучедалман ыле, нунылан полшаш кўлеш.

Пўртўс полшен

Ойлыман

Икана, урем дене ошкылшыжла, Йыван ег-влакым ужын. Ял калык уремыште, ял йырым-йыр арулыкым ышташ лектын. Кō гын шорвондо дене удырен, весе ўштервоштыр дене ўштын, кумшо чумырен шындыме куштырам нумалын. Чыланат, шокшым кергалтен, лым лийде тыршеныт. Лўмын келыштарыме верыште тул йўлен, тушто куштырам йўлатеныт. Тидым ужмек, Йыван таве деке куржын колтен. Ведра дене вўдым нумал толынат, тул ўмбаке опталын.

Пошкудо-влак адак шы-

дешкеныт. Вурсен-вурсен, Йываным поктен колтеныт. Тудо, шортын-шортын, мōнгыжō ошкылын, адак шке ойгыж нерген ачажлан ойлен.

– Ох, эргым, калык коклаште йоршын илен от мошто, – аванат шинчавўдшō ер гай йоген. – Тый денет мом ышташ гын? Кузе тыйым илаш туныкташ?!

Тылеч вара Йыван калык коклашке лекташ орын, адак йонылыш пашам ыштен колтем манын лўдын.

Ик кенеж кечын рвезе чодырашке ошкылын. Аваже снеге когылым ыштынежат,

эргыжым саскам погаш колтен. Йыван пеленже гармоньжымат налын.

Рвезе снегым лынг поген, шер теммешке гармонь пангалам темдыштын.

Кажне кушкыллан, вондерлан, пушентылан тауштен, сылне марий семжым пōлеклен. Сем лекме почеш шомакат келыштаралташ тўналын.

Куанымыж дене тудо мōнгыжō куржын колтен, аважлан муралтен ончыктен.

Аваланат тиде келшен. Тылеч вара Йыванын шуко мурыжо шочын.

Шочмо пўртўс тудлан илыш вийым пуэн, уш-акылже волгыдемын. Калык дене пырля келшен, улылен илаш тўналын.

Кызыт тудо шонгемын, кугу олаште ила, чапланыше ег лийын. Туге гынат йоча пагытше ушыж гыч оклек, орадыланыме койышжым кызытат коклан шарналта, кугезе уныкаже-влаклан каласкала. Сай ден осал паша нерген умылтара. Икте-весым пагален, улылен, келшен илымашын вийже нерген ойла.

Кызыт тудо шонгемын, кугу олаште ила, чапланыше ег лийын. Туге гынат йоча пагытше ушыж гыч оклек, орадыланыме койышжым кызытат коклан шарналта, кугезе уныкаже-влаклан каласкала. Сай ден осал паша нерген умылтара. Икте-весым пагален, улылен, келшен илымашын вийже нерген ойла.

Ульяна ЛАСТОЧКИНА.

2-шо номеран Морко школ.

Нине герой-влак могай йомакла гыч улыт!

Сүрет могай йомак гыч!
Дарья ПОЛУШИНАН сүретше.
Йошкар-Ола, Бауман лицей.

Поян емыж-саска

Тений пакчаште емыж-саска лын шочын. Шукерте огыл мörым, түрлө шоптырым, крыжовникым погышна. Теве эныж күмө пагыт шуын (**сним-кыште**). Кечым коден, акам дене шемэнжым, йошкар эныжым погена. Телылан кыл-маш оптена, вареньым, компотым шолтена. Ме палена, эныж тазалыклан пеш пайдале. Тудо С витаминлан, цинклан, марганецлан, вүргеньылан, күртнылан поян. Черланымеке, авай эре эныж варене дене чайым йүкта. Пайдаже уло.

Марина СТЕПАНОВА.
Волжский, Упшер.

Фотом еш архив гыч палме

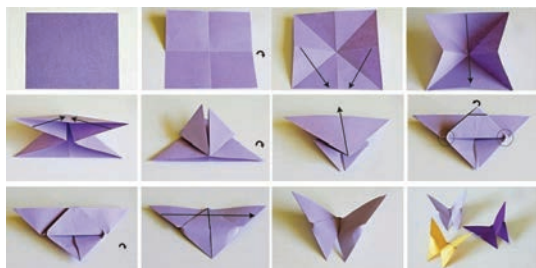
Калык пале

- ➔ У тылзыште кол энырым кочкеш.
- ➔ Шокшо игечылан кол сер лишке толеш.

Калыкмутым палыза.

Кагаз гыч лывым тодыштса.

Палаш онай

Тигр пырыс урлыкын эн кугу янлыкшылан шотлалтеш. Сибирь тигр 3,5 метр кужытыш шуэш, 300 килограмм нелытан лишеш. Эн изи урлыклан суматран тигр шотлалтеш: 2 метр марте кушкеш, нелытше – 100 килограмм марте.

Изи озавате

31 июль – Эныж когылын кечыже.

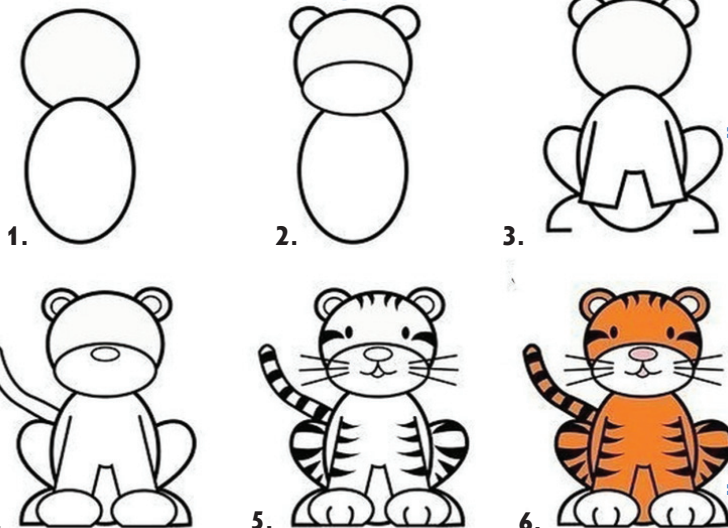
Руашлан кұлыт: 100 грамм шүшмүй, 2 муноптем, 2 кугу совла сакырложаш, 2 кугу совла ўмбал, 2 стакан ложаш, 1 изи совла разрыхлитель.

Вартышлан: 6 кугу совла ўмбал, 3 стакан эныж, 3 кугу совла сакырложаш, 1 кугу совла крахмал, 2 муношо.

Шүшмүйым тёркеш нўжыза, сакырложашым, муноптемым, ложашым да разрыхлительым ешарыза. Руашым лугыза да онгым йöрыза. Вартышлан ўмбалым, муношым, сакырложашым да крахмалым лугыза, эныжым ешарыза да сайын варыза. Онго ўмбаке пыштыза да 180 градус марте ырыктыме духовкыш 50 минутлан шындыза.

29 июль – Тигрын кечыже.

Сүретым ончен, тигрым сүретлыза.

«Ямде лий» газет
 Түн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
 Индекс: П4696.
 Тираж 1550 экз. Заказ
 Формат – А-4-8.
https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
 E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
 (документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
 (автор-влаклан)
 Сайтын адресше: yamdelii.ru

УЧРЕДИТЕЛЬ:
Марий Эл Республикысе
Култур, печать да
калык-влакын пашашт
шотышто министерстве.
 Газетым редакцийште
 погымо да версталыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын типографийже» ООО-што ямде
 оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын
 адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
 Номер – ПИ № ТУ52-01335,
 2021 ий 29 сентябрьште пуымо.

Печатьш пуымо жап –
 14-00,
 фактически – 13-00
 Авторын да редакцийын шонымышыт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.
 Ак – кутырен келшыме почеш.
 Редакцийын да издательнын адресше:
 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыш урем, 20-шо пöрт.
 Тел. 8(8362) 45-22-82.

Айста модына

Йоратыме сомыл

Модшо-влак онгышто пүкеньште шинчат. Покшелне – вұдышө. Тудо ик палым каласа. Мутлан, кушташ кумылан улам, гитар дене шоктем, мороженныйым кочкаш йоратем да тулеч молат. Модшо-влак коклагыч көлан тиде пале келша, шинчыме верышт дене вашталтшаш улыт. Вұдышө шкаланже шинчаш верым кычалеш. Яра пүкеньш шинчын шукта гын, вер деч посна кодшо ег вұдышө лиеш.

Мо уто! Молан!

Пасушто кушо пырчан шурным кычалза.

Л	Н	У	Р	К	И	Ш	Ч	А	Л	У	Ц
Ш	Я	З	Ъ	Б	С	Т	А	Р	В	О	С
Е	Щ	О	К	И	Л	У	Д	Ы	Ў	Э	О
М	Н	А	Р	Ь	К	Л	Ь	Б	М	Ф	В
Ш	Б	О	Л	З	Е	И	Ш	Ы	Д	А	Н
Ы	Ч	М	Т	У	Ч	С	И	Ъ	П	Й	Ю
Д	И	Р	У	Н	Ш	О	К	И	У	Т	Ь
А	Е	Ы	Р	С	У	Т	Б	А	Р	О	У
Н	Й	Р	Ж	О	Д	Ь	К	Т	С	Х	Ц
В	А	Р	А	Ь	О	О	Р	Я	А	Ф	Й
Ў	Л	Е	О	Ж	Ф	К	Е	Ў	Ц	Я	Т
Ш	Ў	Л	Ь	О	В	У	Р	Л	Ш	О	Ж

Даша ОЛЮНИНА.
Советский, Орша.

Шочмо верыштем

Анна ден Ева АРХИПОВАМЫТ
(Звенигово, Кожмучаш).
Кожмучаш ял воктенысе пүртүс лонгаште.

Пакчасаскам корзингаш,
емыжым яшлыкыш
оптыза.

Попугайын ийготшо – шүдө ий деч шагалрак. Кеч-могай йодышлан тудо «Чын» да «Тыге огыл» манын веле вашешта. Тудын ийготшым пален налаш манын, мыняр йодышым пуыман?

КОНКУРС

Ярослав АБЛИНОВ
(Йошкар-Ола).
Морко районысо Карман курыкышто.

Ой, мыняр уजार кияр!
Шып йырангыште кия.
Ит өркәне вел погаш,
Тутло кочкышым ышташ.

Тиде реве. Ош йыргешке.
Почшо вичкыж, колян гай.
Ом лук, кугурак лиймешке,
Тек кушкеш да тўвырга.

Көн могай транспорт дене кудалмыжым пален налаза.

6 ойыртемым кычалза.

Интернетсе сүрет-влакым кучылтмо.